

ר' יוסף בן שחר*

פעולות הרבנות הראשית בנושא ערלה

ראשי פרקים:

- א. מטרה זמנית – פירוזת ללא חשש ערלה בשווקים.
- ב. הרבנים והציבור חייבים להיות ערניים.
- ג. דרכי הפיקוח.

* מחלקת הכשרות – הרבנות הראשית לישראל. שיחה זו נאמרה ביום העיון בהיכל שלמה בה' שבט תשמ"ט.

א. מטרה זמנית – פירות ללא חשש ערלה בשווקים

המטרה שהצבנו לעצמנו, היא להגיע למצב שבו לא יהיו פירות ערלה בא"י. זו מטרה אידיאלית, אנחנו יודעים שמטרה זו כמעט שאינה מעשית. לכן בשלב זה, אנחנו עובדים בכוון שיאפשר לכל המעוניין להשיג בנקל פירות ללא חשש ערלה, כדי שלא יזדקק להיתר של ביטול ברוב. (עי' לעיל מאמרו של הראשון לציון הגר"מ אליהו שליט"א: פירות השוק – רוב או קבוצה).

הסקטור החקלאי, מעוניין שהעצים יניבו פירות מוקדם ככל האפשר. זהו כמובן אינטרס מסחרי, הגורם לבעיות ערלה. עם כל זה, סך הכל אחוזי הערלה הם לא גדולים. הם נעים בין 2–3 אחוזים. רק במעט פירות אחוז הערלה גבוה יותר. חבל שבגלל אחוזים כאלה, תהיה בעיה. לכן נקודת המבט שלנו, היא לתת פתרון בהיקף ארצי.

יש תקדימים יפים בנתינת פתרונות מקומיים במסגרות מצומצמות. אבל אנחנו שואפים לפתרון כולל יותר שיאפשר לכל אחד בכל מקום בארץ להשיג בנקל פירות ללא חשש ערלה.

ב. הרבנים והציבור חייבים להיות ערניים

לצורך זה, התנאי הראשוני היא הדרישה של הציבור, והרצינות של הרבנים להתייחס לבעיה. יש רבנים שמלכתחילה מרימים ידיים ואומרים, אין באפשרותנו, איננו יכולים לדעת איך להשתלט, איננו יכולים לזהות – ואז אין טיפול בבעיה. מצד שני הציבור אומר: נסמוך על הרוב; אין מה לעשות. התוצאה הסופית היא, שבהרבה מקומות אין פירות ללא חשש ערלה בהישג יד.

אתן דוגמא. בעיר גדולה בארץ, שיש בה מאתיים איטליונים, מאה חמישישים מתוכם לא ביקשו תעודת כשרות. לו היתה דרישה מצד הציבור לקניה באיטליון שיש בו הכשר – אז איטליון ללא תעודה היה נסגר, או שהיה נכנס למסגרת הכשרות.

כך גם לגבי פירות הערלה. סוחרים מעוניינים למכור, ואם הציבור לא יהיה מוכן לקנות פירות שיש בהם חשש ערלה, הסוחרים ידרשו מהמגדלים פירות ללא חשש ערלה. לו רק תהיה חנות אחת שתמכור פירות ללא חשש ערלה, ותהיה אליה נהירה, גם החנויות השכנות תהיינה מעוניינות בכך.

להערכתנו, קיימים היום די נתונים כדי להגיע להספקה ללא חשש ערלה, בכל מקום, כפי שאפרט בהמשך. זה קצת יומרני, אבל אני חושב שהנתונים הבסיסיים קיימים, ובסך הכל בהשקעות די קטנות אפשר להגיע לתוצאות טובות.

השרות שמחלקת הכשרות הארצית נותנת, הוא הפיקוח וריכוז הנתונים, אשר יכול לעמוד לשרותם של כל הרבנים והצרכנים.

ג. דרכי פיקוח

עלינו להסתכל ולפקח על שלשה תחומים: המשתללות, המטעים, ומערכת השווק.

1. המשתללות

למחלקת הכשרות ישנם כבר קשרים במשתללות, ובוצעו גם נסיונות מספר. ישנה נכונות מצד השתלנים לעבוד לפי הנחיות, בתנאי שתהיה דרישה מצד בעלי המטעים.

2. המטעים

יש לנו נתוני עזר. רישומים בסיסיים של מועצת הפירות, ותצלומי אוויר שעוזרים לזיהוי מטעם מועצת הפירות (העושה כן מצד האינטרסים שלה אך משתפת פעולה יפה איתנו). בנוסף לכך מבוצע פיקוח פיזי על ידי מר זליג גוטליב, היושב איתנו כאן. הוא מאמת את הנתונים, ועוקב אחרי נטיעות מילואים, וכל ההיבטים האחרים הנצרכים. כמו כן הוא מוודא גם במקומות שיש ערלה, הרוצים להכנס למסגרת הרשימות, שאכן הפרי מושמד – אם בשעת הפריחה, ואם לאחר גדילת הפרי, ע"י כך שמוודא שהפרי המונח על הרצפה מושמד. בשנה שעברה כמות גדולה של פירות הורדה לארץ, לעומת השמדת פריחה.

מנקודת המבט שלנו, אנו קוראים לרבנים להסתייע באנשי מקצוע, על מנת להכיר את סוגי העצים ואת גילם, את היקף השטח. לא כל השטחים נגלים לעיני הרב. לפעמים המגדלים מעלימים מעיניו חלקות של ערלה, ולפעמים אף מערבים פירות מחלקות שונות. ריכוז הנתונים ברבנות הראשית, עומד לרשות הרבנים ובהחלט יכול להועיל.

מדיניות מחלקת הכשרות משנה שעברה היא לא לפרט ברשימות הישובים המגדלים ללא חשש ערלה חצאי ישובים או מגדלים מסוימים בתוך ישוב. ישוב שלם שאין בו ערלה, בין בגלל שלא גדל בו כלל, ובין בגלל שהשמידו את הערלה – ישוב כזה זכאי להכנס לרשימה הארצית.

בימים אלו אנו עוסקים בארגון עונת הקיץ הבאה עלינו לטובה. מרכזים רשימות ומפרסמים לחקלאים, השבוע יצאו מכתבים לחקלאים במשקים השונים לתאם את בדיקות השטח וכו'.

3. מערכת השווק

למעשה אין פקוח במערכת השווק, למעט יוזמות מקומיות של רבניות מסוימות. ברם, ניכרת עליה בתודעת הציבור. כמות השאלות והטלפונים שאנו מקבלים עולה בהדרגה. הם מגיעים גם מרבניות וגם מאנשים פרטיים המעוניינים לצאת מהמיצר הזה בלי להכנס לספקות בעניני ערלה. להערכתנו יש מספיק נתונים לפיקוח. הרשימות מסודרות ברמה מספיקה שתאפשר פתיחת חנות או סיטונאות ללא חשש ערלה. היוזמה והעבודה בשטח זה אינם יכולים להיות בהיקף ארצי. הרבניות המקומיות צריכות ליזום, תוך ניצול מאגר הנתונים הארצי, ולוודא שהפירות ללא חשש.

זה המקום לצאת בקריאה לאנשים היושבים כאן, הן מהצד המדעי, הן מהצד החקלאי, להאיץ במגדלים המעונינים לספק סחורה ללא חשש ערלה – לסמן את הסחורה. גם אם זה דורש השקעה כספית, בסופו של דבר זה ישתלם. יש לנו הצעות מעשיות המונחות לפנינו. מדובר במגשיות עם מכסה לשימוש חד פעמי. עטיפה, פס הדבקה עם אישור, שנקרע מיד בפתיחה. לא אכפת לנו אם יהיה שמוש חוזר באריזה – האישור כבר איננו! מה שאין כן אם מדובר באישור המוצמד לאריזה עצמה. שם יש סכנה מוחשית של שמוש חוזר באריזה לנצול האישור המודבק עליו.

נוכל לקשר את המעונין להשתמש באריזות חדשות אלו, עם היצרנים. הראשון שיעשה כן ירוויח למשך שנה אחת. לא יותר. בשנה שאח"כ יהיו רבים שילכו בעקבותיו.

תקוותי שאכן כל ההכנות הטכניות שהכנו יגיעו לידי מימוש ונוכל בלב שקט לספק אוכל בשר לצרכנים.